

Delrapport 2
om
et folkekirkeligt videns- og
studiecenter

Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Marts 2013

1. Udvalgets kommissorium og nedsættelse

Daværende kirkeminister Per Stig Møller besluttede at nedsætte et udvalg om et folkekirkeligt forsknings- og studiecenter. Udvalgets kommissorium af 1. juli 2011 blev fastsat således:

Ved brev af 28. april 2011 fremsendte biskop over Københavns Stift Peter Skov-Jakobsen en anmodning til mig om nedsættelse af et udvalg, som skal have til opgave at arbejde med de indholdsmæssige og økonomiske rammer omkring etablering af et Folkekirkens Forsknings- og Studiecenter.

Anmodningen var vedlagt et idéoplæg udarbejdet af:

- Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift
- Sognepræst Per Bucholdt Andreasen, formand for Den danske Præsteforening
- Biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev Stift
- Lektor Ulla Morre Bidstrup, Pastoralseminariet i Århus
- Sognepræst Kirsten Jørgensen
- Biskop Karsten Nissen, Viborg Stift
- Formand Inge Lise Pedersen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Sekretariatschef, ph.d. Jørgen Skov Sørensen, Folkekirkens mellemkirkelige Råd.

Idéoplægget støttes af bl.a. biskopperne, Landsforeningen af Menighedsråd og Den danske Præsteforening.

På et møde den 22. juni 2011 drøftedes anmodningen med biskop Peter Skov-Jakobsen, formand for Landsforeningen af Menighedsråd Inge Lise Pedersen, formand for Den danske Præsteforening Per Bucholdt Andreasen og sekretariatschef i Folkekirkens mellemkirkelige Råd Jørgen Skov Sørensen.

Der opnåedes på mødet enighed om at nedsætte et udvalg med Kirkeministeriets departementschef Henrik Nepper-Christensen som formand, og de bag idéoplægget værende initiativtagere som medlemmer.

Derudover anmodes Det Teologiske Fakultet på Københavns Universitet om at udpege et medlem, ligesom de teologiske fagområder under Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet anmodes om at udpege et medlem.

Udvalget sekretariatsbetjenes af Kirkeministeriet.

Udvalget får til opgave inden udgangen af indeværende år, at afgive indstilling til kirkeministeren om de indholdsmæssige og økonomiske rammer for et forsknings- og studiecenter.

Udvalget bedes i denne forbindelse belyse, hvilke økonomiske midler der i dag anvendes i folkekirken til forsknings- og studieformål.

Udvalget bedes også beskrive snitflader og samarbejdsrelationer til øvrige forskningsinstitutioner m.v. i ind- og udland.

Udvalget kan efter behov tilknytte ekstern bistand.

Såfremt udvalgets indstilling kan tiltrædes af kirkeministeren og fører til beslutning om at arbejde videre med oprettelse af et forsknings- og studiecenter, forudsættes udvalget at videreføre sit arbejde med henblik på at komme med forslag til de fysiske, organisatoriske og styringsmæssige rammer, herunder komme med forslag til eventuel lovgivning. På dette grundlag kan der herefter tages endelig stilling til eventuel oprettelse af et folkekirkeligt forsknings- og studiecenter.

Ved breve af 5. juli 2011, bilagt kopi af kommissoriet af 1. juli 2011, skrev kirkeministeren til initiativtagerne, og anmodede dem om at indtræde i udvalget.

Ministeren anmodede desuden Det teologiske Fakultet på Københavns Universitet om at udpege et medlem, ligesom de teologiske fagområder under Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet blev anmodet om at udpege et medlem.

Samtlige initiativtagere indvilgede i at indtræde i udvalget. Det teologiske Fakultet på Københavns Universitet meddelte, at man udpegede prodekan, professor, dr. theol. Kirsten Busch Nielsen, og de teologiske fagområder under Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet meddelte, at man udpegede lektor, dr. theol. Peter Lodberg.

Udvalget fik således følgende sammensætning:

- Departementschef Henrik Nepper-Christensen, Kirkeministeriet (formand)
- Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift
- Sognepræst Per Bucholdt Andreasen, formand for Den danske Præsteforening
- Biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev Stift
- Lektor Ulla Morre Bidstrup, Pastoralseminariet i Århus
- Sognepræst Kirsten Jørgensen
- Biskop Karsten Nissen, Viborg Stift
- Formand Inge Lise Pedersen, Landsforeningen af Menighedsråd
- Sekretariatschef, ph.d. Jørgen Skov Sørensen, Folkekirkens mellemkirkelige Råd
- Prodekan, professor, dr. theol. Kirsten Busch Nielsen, Det teologiske Fakultet på Københavns Universitet
- Studieleder, lektor, dr. theol. Peter Lodberg, de teologiske fagområder under Institut for Kultur og Samfund på Aarhus Universitet.
- Afdelingschef Steffen Brunés, Kirkeministeriet

Sekretariatet blev varetaget af chefkonsulent Rasmus Paaske Larsen, Kirkeministeriet.

Udvalget har afholdt i alt 6 møder:

- 5. oktober 2011
- 30. november 2011
- 25. januar 2012
- 10. september 2012
- 7. januar 2013, samt
- 20. marts 2013.

På vegne af kirkemusikskolernes rektorer, skrev rektor Ole Brinth fra Sjællands Kirkemusikskole den 30. april 2012 til ministeriets departementschef. Det fremgik af brevet, at kirkemusikskolerne gerne ville indgå i det videre arbejde med udvikling af et videns center for folkekirken, og herunder gerne indgå i drøftelser om, hvordan kirkemusikken og kirkemusikskolerne kunne bidrage til det videre arbejde med udvikling og opbygning af et sådant videns center.

Ole Brinth tiltrådte herefter udvalget som repræsentant for kirkemusikskolerne. Han deltog første gang i udvalgets 4. møde den 10. september 2012.

2. Udvalgets delrapport 1

Efter afholdelsen af sine første 3 møder afleverede udvalget i marts 2012 sin delrapport 1 til ministeren.

Kapitel 3 i delrapport 1 redegjorde for, at rammerne for et folkekirkeligt videns- og studiecenter må udformes på en måde, så det ikke underlægges forskningsrådets regler. Et folkekirkeligt videns- og studiecenter skal således ikke selv varetage forskning i forskningsrådslovens forstand, men hovedsageligt varetage udredninger og udviklingsopgaver. Et folkekirkeligt videns- og studiecenter bør dog sikres en kontakthflade til universiteterne, så forskere herfra efter nærmere aftale kan indgå i centerets virke.

Kapitel 3.1 indeholdt desuden en oversigt til anskueliggørelse af grænsen mellem på den ene side forskningsrådets særlige regler og på den anden side intentionen bag et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

Kapitel 3.2 indeholdt bl.a. et overslag over folkekirkens forventede samlede udgift i 2012 til uddannelse, efteruddannelse, studier og forskning.

Kapitlet indeholdt desuden en oversigt over biskoppernes kendskab til ph.d.-afhandlinger og videreuddannelser i akademisk regi, der er blevet helt eller delvist finansieret af midler fra bl.a. stiftet eller stiftsrådet i perioden fra og med 2005 og fremefter.

Endvidere indeholdt kapitlet en oversigt over de årlige driftsomkostninger i perioden 2007-2010 samt over antallet af årsværk i perioden 2008-2010 for Folkekirkens Institut for Præsteuddannelse og Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster.

Endelig indeholdt kapitlet en oversigt over de enkelte stifters årlige udgifter til lokallønsfinansierede studieorlovere til præster for perioden 2005-2011.

Kapitel 4 i delrapport 1 indeholdt udvalgets oplæg til de indholdsmæssige rammer for et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

I delrapportens *kapitel 4.1* foreslog udvalget, at centeret aktivt skal opsøge de områder, hvor folkekirkelige interessenter ønsker tilvejebringelse af ny viden eller udvikling.

Udvalget foreslog videre, at centerets medarbejdere skal tilvejebringe ny viden og udvikling ved f.eks. at gennemføre undersøgelser og udarbejde rapporter. Desuden foreslog udvalget, at centeret skal udbyde projekter om tilvejebringelse af ny viden og udvikling og tilbyde hel- eller delvis finansiering heraf på nærmere aftalte vilkår, samt at centeret skal fungere som kontaktpunkt for eksterne sponsorer, der ønsker helt eller delvist at finansiere tilvejebringelse af ny viden eller udvikling.

Endelig foreslog udvalget, at centeret skal medvirke til en hensigtsmæssig formidling af den indvundne viden, så den kommer folkekirken og samfundet til gode.

Kapitel 4.2 i delrapport 1 indeholdt udvalgets foreløbige overvejelser om sammensætningen af styrelsen for et folkekirkeligt videns- og studiecenter. Udvalget lagde bl.a. vægt på at sikre forbindelsen mellem folkekirkens aktører og centeret og mellem centeret og de etablerede forskningsinstitutioner.

I delrapportens *kapitel 5* foreslog udvalget, at et folkekirkeligt videns- og studiecenter etableres med 3-4 faste medarbejdere i tilknytning til Folkekirkens Institut for Præsteuddannelse i enten Aarhus eller København. En sådan placering vil bl.a. understøtte kontakten og samarbejdet mellem centeret, folkekirken, folkekirkens uddannelsesinstitutioner og universiteterne og dermed medvirke til etablering af et stimulerende tværfagligt miljø.

Kapitel 6 i delrapport 1 indeholdt en række foreløbige overordnede betragtninger om økonomi, herunder afsættelse af en selvstændig årlig bevilling på ikke under 5 mio. kr. til løn og drift m.v. af centeret.

Kapitel 7 indeholdt udvalgets indstilling om, at kommissoriets fase 2 iværksættes.

3. Udvalgets videre arbejde

Udvalget havde afholdt sine første 3 møder forud for afleveringen af delrapport 1.

Efterfølgende har udvalget afholdt yderligere 3 møder.

3.1. Folkekirkeligt videns- og studiecenter på fællesfondens budget

På et møde den 15. marts 2012 foreslog Budgetfølgegruppen, at der på fællesfonden afsættes penge til et folkekirkeligt videns- og studiecenter med 1 mio. kr. i 2013, 3 mio. kr. i 2014 og 5 mio. kr. i 2015.

Ministeren omtalte endvidere udvalgets delrapport 1 på bispesamrådet den 26. marts 2012. På mødet udtrykte biskopperne opbakning til både indhold og konklusion i udvalgets delrapport 1.

Ligestillings- og kirkeminister Manu Sareen tiltrådte herefter indstillingen i udvalgets delrapport 1.

Som følge af ministerens tiltræden blev der på [fællesfondens budget for 2013](#) fastsat en bevilling på 1 mio. kr. til et videns- og studiecenter. Det fremgik desuden af fællesfondens budget for 2013, at bevillingen øges til 3 mio. kr. i 2014 og til 5 mio. kr. i 2015 og frem.

Udvalget blev endvidere anmodet om at arbejde videre med kommissoriets anden del. Det fremgik heraf, at såfremt udvalgets indstilling kunne tiltrædes af ministeren og førte til beslutning om at arbejde videre med oprettelse af et forsknings- og studiecenter, skulle udvalget videreføre sit arbejde med henblik på at komme med forslag til de fysiske, organisatoriske og styringsmæssige rammer, og herunder komme med forslag til eventuel lovgivning.

3.2. Besigtigelsesbesøg på TPC, pastoralseminarierne og Vartov

I forbindelse med udvalgets overvejelser om, hvor et folkekirkeligt videns- og studiecenter kan placeres, har repræsentanter for udvalget været på besigtigelsesbesøg hos TPC i Løgumkloster, hos Pastoralseminariet i Aarhus og hos Pastoralseminariet i København/Vartov.

På baggrund af indtrykkene fra besigtigelsesbesøgene drøftede udvalget overvejelser om fordele og ulemper ved placering af et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

Udvalget har herunder udarbejdet nedenstående oversigt over den anslåede m²-pris ved placering af et folkekirkeligt videns- og studiecenter i tilknytning til de nuværende uddannelsesinstitutioner:

Oversigt over anslået m ² -pris ved placering af et videns- og studiecenter i henholdsvis Løgumkloster, København eller Aarhus			
	Løgumkloster	København	Aarhus
Pris pr. år	2.446.224 kr. ⁱ	162.180 kr. ⁱⁱ	Ca. 35.000 kr.
Størrelse	1.832 m ²ⁱⁱⁱ	135 m ²	52 m ²
Pris pr. m ²	Ca. 1.335 kr.	Ca. 1.200 kr.	Ca. 673 kr.

ⁱ Posten "Samlede udgifter" i TPC's oversigt om driftsudgifter til bygninger i 2012. Sekretariatsbistand er ikke taget med i de skønnede udgifter.

ⁱⁱ Hertil kommer udgifter til varme, vand, el og varmemester.

ⁱⁱⁱ Bebygget areal for bygningerne i henhold til BBR: Kirkealle 2 (602 m²), Slotsgade 13 (966 m²), Klostergade 27 (150 m²) og Klostergade 25 (114 m²). Opmærksomheden henledes særskilt på, at hvor arealangivelserne for København og Aarhus er for **netop** de lokaler, der foreslås stillet til rådighed for et videns- og studiecenter, er arealangivelsen for Løgumklosters vedkommende det bebyggede areal for **alle** bygningerne på de fire angivne adresser. Årsagen er, at der i Løgumkloster er stillet forslag om flere forskellige placeringer uden nærmere angivelse af areal i m².

Oplysningerne om m²-pris i København og Aarhus vedrører arealer, hvis anskaffelse vil medføre en merudgift i forhold til nu.

Oplysningen om m²-pris i Løgumkloster er ikke ensbetydende med en merudgift i forhold til nu, da der er tale om arealer, der allerede rådes over. Oplysningen er således udtryk for den andel af den eksisterende udgift, som et videns- og studiecenter vil 'lægge beslag på'.

TPC i Løgumkloster ligger langt fra universitetsmiljøet, så det må på forhånd formodes at være svært at opnå det tværfaglige studiemiljø, som udvalget har ønsket etableret omkring et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

Til gengæld er der ikke langt til Løgumkloster Kirkemusikskole, og TPC råder over et godt teologisk bibliotek. Desuden ligger TPC umiddelbart ved siden af Løgumkloster Kirke.

Den geografiske afstand fra Løgumkloster til henholdsvis biskop, stiftsadministration og domprovst i Haderslev [er ca. 40 km](#).

Mulighederne for at tilgå Løgumkloster med offentlige transportmidler er begrænsede. Strækningen København – Røddekro tager med hurtigste togforbindelse ca. 3 timer, og der resterer herefter en strækning på 17 kilometer fra Røddekro til TPC i Løgumkloster.

Pastoralseminariet i Aarhus råder over lokaler i relativ nærhed af Aarhus Universitet, og der er således umiddelbart gode muligheder for at etablere et tværfagligt studiemiljø omkring et folkekirkeligt videns- og studiecenter ved placering her.

Desuden er der meget kort geografisk afstand til både biskop, stiftsadministration, (dom-)provst og præster i Aarhus, hvis et videns- og studiecenter skal have mødeaktiviteter med praktikere fra disse forskellige niveauer i folkekirken.

Det er forholdsvist enkelt at komme til Pastoralseminariet i Aarhus. Af offentlige transportmidler kan benyttes tog, fly og bus.

Pastoralseminariet i København og Vartov har en beliggenhed og et miljø i særklasse ved Rådhuspladsen i København. Det er således tæt på f.eks. Københavns Universitet, så der er mulighed for etablering af et tværfagligt studiemiljø.

Desuden er der meget kort geografisk afstand til både biskop, stiftsadministration, (dom-)provst og præster i København, hvis et videns- og studiecenter skal have mødeaktiviteter med praktikere fra disse forskellige niveauer i folkekirken.

Grundtvigbiblioteket kan udnyttes både som arbejdsplads og til mindre møder.

Desuden er der meget gode muligheder for at komme frem via offentlige transportmidler, da beliggenheden er tæt på Københavns Lufthavn, Københavns Hovedbanegård, Vesterport Station, Nørreport Station (også Metro). Der er gode busforbindelser, ligesom der inden for en overskuelig årrække kommer en metrostation på Københavns Rådhusplads.

3.3. Sammentænkning med Folkekirkens Uddannelsesinstitutioner for Præster

Sideløbende med udvalgets arbejde, besluttede Bestyrelsen for Folkekirkens Uddannelsesinstitutioner for Præster (FUP) på et møde i februar 2012 at arbejde hen imod en enhedsorganisering af de to pastoralseminarer og Teologisk Pædagogisk Center i Løgumkloster (TPC).

Bestyrelsen har derfor igangsat et projekt, kaldet "Alt under én hat", med henblik på at realisere en sådan enhedsorganisering.

Bestyrelsens beslutning drejede sig om en *organisatorisk* enhed, men ikke en *geografisk* enhed.

Udvalget har fundet, at Bestyrelsens sideløbende projekt om enhedsorganisering af FUP åbner et spændende perspektiv for sammentænkning med udvalgets arbejde om etablering af et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

På udvalgets 5. møde den 7. januar 2013 besluttede udvalget derfor at anmode Kirsten Busch Nielsen og Peter Lodberg om på udvalgets vegne at udarbejde et udkast til et brev med forslag til, hvorledes et

folkekirkeligt videns- og studiecenter kan indgå som en del af Bestyrelsens videre arbejde med projektet om en enhedsorganisering af FUP.

Efter udvalgets godkendelse blev brevet den 1. februar 2013 tilsendt formanden for Bestyrelsen, således at det kunne indgå i Bestyrelsens førstkommande møde den 5. februar 2013.

Udvalgets brev af 1. februar 2013 havde følgende ordlyd:

"Til bestyrelsen for bestyrelsen for folkekirkens uddannelsesinstitutioner

Med beslutning truffet i december 2012 af bestyrelsen for folkekirkens uddannelsesinstitutioner for præster om organisatorisk sammenlægning af institutionerne er der skabt mulighed for, at et folkekirkeligt studie- og videnscenter gøres til del af den nye organisatoriske enhed. Udvalget vedr. folkekirkeligt studie- og videnscenter lægger vægt på, at denne mulighed udnyttes. Udvalget har gjort sig følgende overvejelser om, hvordan det kan ske:

Det er udvalgets antagelse, at en integration af studie- og videnscenteret i en ny organisatorisk enhed vil styrke centerets arbejde, og at organisationens andre dele omvendt også vil kunne have gavn af fællesskabet. En forudsætning herfor er dog efter udvalgets overbevisning, at centeret sikres en sådan grad af selvstændighed fagligt, strukturelt og økonomisk inden for rammerne af den nye enhedsorganisation, at det kan identificeres både indadtil i organisationen og udadtil i dennes kommunikation og kontakt med omverdenen, at der bliver taget vare på de særlige formål og opgaver, som udvalget har beskrevet i udvalgsrapport 1, og som der med kirkeministerens tilslutning til udvalgets indstilling er truffet beslutning om.

Udvalget foreslår derfor, at der etableres et fagudvalg for studie- og videnscenteret med repræsentanter fra relevante faglige miljøer. Fagudvalget skal i samarbejde med bestyrelse og medarbejdere varetage den overordnede udvikling af studie- og videnscenterets faglige virksomhed, herunder komme med indstilling om ansættelse af medarbejdere, om etablering, gennemførelse og evaluering af studieprogrammer og -projekter samt om planlægning af kurser og konferencer.

Ved sammensætningen af fagudvalget samt ved organiseringen af studie- og videnscenteret i det hele taget skal der tilstræbes bred repræsentation fra forskellige faglige miljøer fra folkekirken såvel som fra universiteter og øvrige videns- og uddannelsesinstitutioner, idet fagudvalgets medlemmer må have indsigt i og erfaring med forskning, vidensudvikling eller formidling inden for studie- og videnscenterets kerneområder.

Det skal tillige tilstræbes, at organiseringen tager højde for, at studie- og videnscenterets aktiviteter foruden via de bevilgede fællesfondsmidler kan finansieres af eksterne midler.

Med venlig hilsen

på vegne af udvalget vedr. folkekirkeligt studie- og videnscenter

Peter Lodberg og Kirsten Busch Nielsen

1. februar 2013"

Herefter har Bestyrelsen for FUP afgivet den som bilag 1 optagne indstilling til ministeren. Det fremgår bl.a. af indstillingen, at Bestyrelsen ønsker at inddrage et folkekirkeligt videns- og studiecenter i den fremtidige enhedsorganisering, idet Bestyrelsen tilslutter sig udvalgets brev af 1. februar 2013.

4. Udvalgets indstilling

På udvalgets møde den 20. marts 2013 drøftede man indstillingen fra Bestyrelsen af FUP.

Udvalget besluttede sig at tilslutte sig Bestyrelsens indstilling af 13. marts 2013, således at det herefter overlades til Bestyrelsen for folkekirkens uddannelsesinstitutioner for præster at inddrage et folkekirkeligt videns- og studiecenter i den fremtidige enhedsorganisering, idet Bestyrelsen tilslutter sig udvalgets brev af 1. februar 2013.

Af hensyn til Bestyrelsens muligheder for at etablere en hensigtsmæssig struktur i den fremtidige organisation, besluttede udvalget at afstå fra at afgive indstilling om den fysiske placering af den faglige ledelse af et folkekirkeligt videns- og studiecenter.

Udvalget tilsluttede sig Bestyrelsens indstilling om en placering i en af universitetsbyerne Aarhus eller København.